

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

OKOKOKOKO

Nro 41.

Költ Bétsben, Pünköst Havának! (Májusnak)
24-dik napján 1796-dik Elztendőben.

Hadi Környülállások.

A' Bétsben lévő Katónai Fő-Kantzelláriánál nem kevés Tanácsosi székek állanak üressen a' mostani környülállásokban; mivel a' melly Generális Urak azokban tartoznának ülni, szükségesek az ellenség előtt is. Illyen p. o. Gróf *Wartensleben* Feldzeugmeister. Minthogy pedig megkívántatik a' nevezett Kantzelláriának Elöl-ülőjére nézve, hogy a' sok nyomos és magokat hirtelen elől-adni szokott történetek-

U u

hez képest, a' Katonai szolgálatnak külön-
különbféle részeiben járttas derék Generá-
lisoknak tanátsával és segítségével élhes-
sen: ez okon, minekutanna Gróf *Nofz-
titz* Feldmarsallt, a' Katonai Fő-Kantzel-
lária' Elölülőjévé rendelte Ő Felsége: mélt-
óztatott újj Tanácsosokká nevezni ezen
Kantzelláriához: Feldzeugmeister Báró *Al-
vintzyt*; Generálmájorságból most ugyan
ezen alkalmatossággal Feldmarschallieute-
nántságra emeltetett Báró *Sterndahl*t, és
Rollin Urat; továbbá, B. *Froon* Generá-
list; és *Stangel* Generálist, a' ki eddig is
jelen szokott vala lenni a' Kantzellária' Ülé-
seiben, mint a' Katonai forma-ruhák kö-
rül való egész foglalatosságnak Kormányo-
zója (Montúr-Inspektor). Végre, a' *Türk-
heim* Úr' referádája, *Lang* Úrnak adódott
által. *Türkheim* Úr, Excellenzias titulust
nyert, és hívatalra is fog nagyobbra emel-
tetni: de mire? még az, nints ki-nyilat-
koztatva. — *Rollin* Feldmarschallieüte-
nánt, a' Katonai-Fő-Kantzelláriabéli Ud-
vari Tanácsosság mellett, meg-marad to-
vábbra is a' Ts. Kir. Felség' Generáladju-
tánssának, melly szép hívatalt már 12 efz-
tendőktől fogva folytat.

A' *Mária Theresia* Vitézi Rendjének
Mannheimi és *Bétsi* Gyűléseiben, minek-
utánna elő-vevődtek és meg-visgáltattak
minden Kérések, mellyek, ezen Rend' kü-
lönkülönbféle Keresztjeinek el-nyerése vé-

gett 1794-dik efsztendőtől fogva nyújtattak
 bé Ő Felségének: Nagy Keresztet kapott,
 Lovasság Generállya Gróf *Latour*; Kom-
 mandátori vagy Középrangú-kereszteket ér-
 demlettek: Báró *Mészáros*, és Hertzeg
Lotharingiai Károly Feldmarschallieuten-
 ántok. Kis Keresztes Vitézeivé lettek
 a' Rendnek: Karaiczai Reg. éből Májor
Schustek; Waldeckéből, Kapitány *Spind-*
ler; az Ágyúsok között Májor Vége; Fer-
 dinánd Fő-Hertzeg' Huszárai között, Má-
 jor Lopper; az Ingenieurek között, Kapi-
 tány Pulzky; a' Tsáfsár Huszárai között,
 Oberster Nagy; Szaxe Huszárai között,
 Oberster Gottesheim; Ferdinánd Fő-Her-
 tzeg' Huszárai között, Kapitány Metséry;
 a' Generálstabból, Oberstlieut. Prohaska;
 3-dik Pattantyús Reg. béli Oberstlieutenánt
 Schwarzingert; Leloup' Reg. éből, Májor
 Sinzendorf; Eszterházy Antal' Reg. éből
 Oberster Morzin; Nassauéből Bayerweck;
 Kinszki' Könnyű-lovassai között, Májor
 Kinszky; Szaxe Huszár Reg. béli Oberst-
 lieutenánt L' Aisne; Wurmser' Huszárai
 között, Kapitány Buday; Generálmájor
 Spiegelberg; Szluini Reg. béli Kapitain-
 lieutenánt Rőfzich; Lascy Reg. béli Kapit.
 Ivichich; Mészáros Uhlánussai között, Ka-
 pitány Prokowszky; Hohenzollern' Reg.
 éből Kapit. Gr. Hardeck; a' Generálstabból,
 Kapitány Zechmeister; Generálmájor
 Schellenberg; a' Tsajkások' Vezére Oberst.

lieutenánt Williams; Generálstabbéli Májor Weyrotter; Klerfé Reg. béli Főhadnagy Collenbach; Határőrző Huszárok között való Májor Frimont; 's Mack Reg. béli Májor Pletzger.

Frankfurti, Wetzlári, Darmstadti, Freiburgi, Mannheimi, 's Moguntziai Tudósítások, mind egyenlőképpenn írják: hogy olly mozgásokat 's készületeket tésznek a' Tsászári és Német-Birodalmi Seregek, a' millyenek, Ütközeteknek szoktak lenni az Előljáró-postáik.

Mannheimből Máj. 12-dikénn: — „*Károly* Fő-Hertzeg, tegnap, délelőtti tíz órakor ide érkezett: de délutáni 4 órakor ismét vissza-indúlt *Moguntziába*.“

A' Straszburgi Újságnak 10-dik Májusi Darabjából: — „Minden szempillantásban várják ide *Moró* Generálist, (a' ki *Pisgrüt* váltotta fel a' Vezérségben). Úgy hallatik, hogy *Treviri* Városából jön, a' hol tanátskozást tartott *Zsurdán* Generálissal (a' Vezérségbéli Kollégájával). *Pisgrü* itt tartózkodik egynehány napoktól fogva. Közönséges Polgár módra vagyon öltözködve, 's mint egy eggyügyü magános Személly úgy szokta szemlélni a' Katonák' exercítziumaikat, mellyek igen gyakoriak. A' hadakozásnak újra való elkezdődéséről itt semmit se' tudunk: némmelly szakasszai a' Seregnek fel-kerekedtek tanyájaikból, 's közelebb vonúltak a' *Raj-*

na felé, de úgy látszik, hogy az egész Sereg nintsen még ekkoráig mozgásban.”

Valamint *Stofflet*nek: úgy *Charette*nek is tett halotti tiszteletet a' Hertzeg *Condé*' serege. A' második tiszteleten jelen vólt személyly szerént Néhai 16-dik *Lajos*' öregebbik testvérje is; kit az említett Seregnél ki jönni szokott Tudósításoknak 11-dik Májusi Darabja Királynak nevez, a' kiért meg-hólt *Charette*: 's azt mondja róla, hogy Megtartója fog lenni *Frantzia*-Országnak, és Bálványok a' *Frantziák*-nak. (*le Sauveur de la France, et l' Idole des François.*)

Az Olasz-Országi leg-újabb Tudósítások szerént, *Beaulieu* Vezér, egy nagy ütközetet szándékozott tartani *Mantua* vidékén a' *Frantziák*kal.

Inspruckból írják, hogy *Ausztriai-Lombárdiának* Kormányozója *Ferdinánd* Fő-Hertzeg, egész Háza' Népével együtt oda érkezett.

Turinből Máj. 4-dikén: — „A' köztsendességnek erőszakos háborgatói ellen kemény Rendelések adattak ki.”

Algír' Fejedelme furtsa ember: mert ő, az el nem kerülhetett Történetet is bűné magyarázza. Történt t. i. hogy egy *Dániai* hajó, melly, 150 Török Katonákkal indult az *Algíri* part alól tengerre, a' *Nápolyi* rabló-hajók' fogságába

esett. Meg-értvén ezt a' Dey, úgy néki mérgelődött, hogy két gazdag terhű *Dániai* hajót leg-ottan le-tartóztattatott Tartománnya' partjainál: 's ki küldvén Rabló-hajóit a' tengerre, ott is 9 Dánus hajókat el-tsípetett, 's az *Algírban* lévő Dánus Konzulnak kereken meg-mondatta, hogy Ő addig a' tizenegy Dánus hajókat vissza nem adja: míg *Dánia* vissza nem fzerzi néki az Embereit. A' Konzul, mindjárt kérte vissza *Nápolyból* a' Törököket: de látván, hogy az azok eránt való egygyezés, időbe fog telni: ígérte a' Deynek, hogy az említett 150 Törökök helyett, ugyan annyi *Nápolyi* foglyokat szerez néki, tsak botsáttassa szabadon a' *Dánus* hajókat.

A' *Persák* ellen szerentséseknek írják az Oroszokat.

Svéd-Országból. —

Stokholmból Ápr. 29-dikénn: — „A' tengeri kereskedés, mind ez ideig egész folyamatajában vagyon. Mind vassal mind egyéb produktumokkal, félelem és akadály nélkül terheltetik hajójaikat a' Kereskedő-Házak, 's küldik azokat a' hová tettzik.“

Nagy-Britanniából. —

Ezenn Ország' Ministerei igen figyelmeznak a' Frantziák és Spanyolok' barátságának szemlátomást való nevedésé-

re, és a' Spanyoloknak hadi-készülettételeikre.

A' Kutya-taksa eránt való fel-tétele *Dent* nevű Ország-gyűlési Tagnak azért nem állhatott meg: mert sok kutyák' vesztét okozta volna az: *Pitt* Úr tehát új fel-tételt terjesztett 27-dik Áprilisben az Ország-gyűlés' 2-dik Táblája eleibe: hogy t. i. a' ki Ház-taksát fizet, fizessenn egy kutyától 3 sillinget, ha pedig több kutyái vannak: mindegyiktől 5 sillinget. A' Szegénynek, ha egy kutyája van: attól nem fizet; de ha több van: úgy mindeniktől tartozik külön külön 3 silling taksát adni. Minden Vadász-kutyától 5 silling jár.

Spanyol - Országból —

Az úgy nevezett Békesség' Fejedelme, Első Minister Hertzeg *d' Alcudia*, nyájas ki-fejezésekkel adta értésére 23-dik Mártiusbann, a' Fr. Követtség' Helytartójának, hogy az Udvar, mindenfelé küldött a' Közönséges Tisztviselőkhöz parantsolatot, mellynek ereje szerént tartoztak Azok haladék nélkül vissza szolgáltatni a' Frantziának, kik Spanyol-Országban laktak a' had előtt, azon jószágokat, mellyek Ezekből a' Fiskus' számára foglaltattak vala el a' Frantzia hadnak kezdődésekor. Hogy ez így történnyék költsönösenn, az az: mind a' Spanyolok' részéről a' Frantziákra nézve; mind pedig a' Frantziák' részéről a'

Spanyolokéra nézve, el vólt ugyan már végezve a' Békesség-kötésben is; de a' Királyi Família' útazása miatt haladvánn a' Végzésnek tellyesedése, hathatósan kezdették azt sürgetni a' Frantzia Igazgatók, kiknek azonnal kívánt eleget tenni a' Spanyol Udvar: mihelyt vissza-érkezett útazásából *Aranjuezbe*.

Egynehány Spanyol Katona-Tiszteknek, 's nevezetesen a' *Solano* Admirális' két Fiainak is — kik, atyafiások a' Békesség' Fejedelmével — meg-engedte a' Király, hogy a' *Frantzia* Sereghez ajánlhassák magokat, szabad-akaratjokból való katonáskodásra.

Frigyes - Belgyiomból. —

Még ötven millió líverrel tartozik ezen Respublika a' Frantzia Közöséges-Társaságnak pártfogásáért: melly hátra lévő summa eránt olly eggyességre lépett a' Frantzia Követ, *Batávia* Nemzeti-gyűlésének két Tagjaival: hogy míg a' had tart: addig tsak 3 milliót fizessen *Batávia* egy éftendőbenn a' Frantziáknak: ha Békesség lesz pedig, akkor éftendőnként adjon hat milliót, 's ekképpen nagy maga meg-eröltetése nélkül meg-szabadúlhat lassanként az adósságtól.

A' *Skáldis* vízénn, öt *Dánus* hajók is mentek már azólta *Antverpia* alá: minekutánna, frantzia hajók' ótalma alatt veze-

tett el oda egy *Svéd* hajót — *mellyről már szóllottunk* — *van Stabel* Tengeri Vezér: de ezen tselekedetéből *van Stabelnek* — a' *Lejdai Újság'* állítása szerént — nem következik, hogy a' *Skáldis* vizén való egész szabadságú hajókázhatás, minden mellékes fel-tételek nélkül meg-vólna a' *Frantzia és Batáviai Közönséges-Társaság*-nak Igazgatói által határoztatva.

Az a' *Hágai* palota, mellyben lakott az *Arausiói Hertzezség'* Örököse, minden kényületeivel együtt, Fr. Követtség' palotájává rendeltetett. Ezen tselekedetnek hasonlatosságára, *Párisbann* is egy fő épület mutatódott ki a' *Batáviai* Ministernek.

Batávia, egy hosszú és kemény kifejezésű Manifestumot tett közönségessé, *Anglia* vagy is inkább az *Angliai* Ministériom ellen.

Frantzia- Országból. —

A' Belső-dolgokra-ügyelő Minister eránt olly Végzést hozott Ápr. 30. dikánn a' Törvényhozó Iffjabbik Nemzeti-Tanáts, hogy hónaponként százezer lívert kell a' kezébe adni Annak, melly summából folyvást fizethesse az Alatta lévő Tisztviselőket, 's tehessen minden egyéb költségeket is folytatkozás nélkül, mellyek, a' hívatalával vagynak egybe-köttetve.

Az *Olafz- Országi Sereg'* Vezéréhez *Buonaparte* Generálishoz, Ápr. 25-dikén

útasított Levelébenn így fejezte ki a' Direktórium magát a' többek között: Fogadja el Kegyelmed Generális! a' Nemzetnek illendő köszönetét: igyekezzék arra nagyobb mértékben is érdemessé tenni magát, 's mutassa meg Európának, hogy a' hartz' mezejének változtatása által más el-
lenségre nem talált *Boljió*.

A' Kiköltözitek' számát, 150 ezer Szerentsétleneknél többel fogja nevelni egy Törvény, melly, 3-dik Májusban hozattott: mert ezen Törvénynek ereje szerént, minden Érsekek, Püspökök, Plébánusok, Vikáriusok, Professzorok, Káplánok, a' kik meg nem mutathatják, hogy Ők az 1790 dik és 91-dik esztendőbeli Törvények által parantsoltatott esküvést le nem tették: húsz napok alatt kényteleníttetnek el takarodni a' Frantzia földről.

(Ápril. 18 dikánn azt mondotta Ánglus Minister Pitt az Orizág-gyűlése előtt, hogy a' múltt Dégembertől fogva két millió ötszázezer forintot adott Ánglia, a' Kiköltözött Fr. Papság' számára.)

Párisból Máj. 6-dikánn: — „A' Szárdíniai Királytól, egy Minister érkezett ide tegnapelőtt, ki a' Spanyol Udvar' közbenjárása által Békességet akar alkudni, a' minthogy egyenesenn az ide való Spanyol Követhoz is szállott. “

Brüsszelben nem volt a' gyenge hangú fenyegetésnek az a' foganatja: hogy általában el-kezdték volna viselni az Állzonyok a' (Fr.) Nemzeti-kokárdát: minck-

okáért a' *nemviselésnek* büntetéséül, 8 napi árestom rendeltetett. Gilljotín is vagyon fel-állítva *Brüsszelben*; valamint *Mons Városában* is.

A' Zsidó Rabbiknak *Florentziai Zsinatjok*, semmit se' változtottatott a' Zsidó szokásokban: hanem a' mint össze-gyűlt: úgy el oízlott.

Magyar Ország.

N. Dömölkről Máj. 13-dikánn: — „Tegnap temeténk el itten a' Dunán innen lévő Evang. Ekklesiáknak nagy érdemű Superintendensét Fő T. T. Ns *Hrabovszki Sámuel* Urat, a' ki hosszas erőtelenkedési után, e' folyó Hónapnak 8-dik napján meg-hólt. Hideg tetemeit két halotti Prédikátzió után, az itt lévő Nagy Templomnak kriptájába tettük le, temérdek nagy sokaságnak és feles Egyházi's Világi Uraknak jelenlétekben. T. T. *Perlaki Dávid* Fő Esperest Úr tartotta az egyik gyászos Elmélkedést *Sam. 1. Könyv. 25: Rész. 1. v.* azon szavaiból: Meg-hala Sámuel, és egybe-gyűle az Izrael, és síratván ötet eltemeték. — Halotti Prédikátziója, ezen egynehány Versekkel rekesztetett bé:

Fő's Nagy-tiszteletű *Hrabovszki Sámuel*,

Ez a' valóságos Próféta *Lemuel*,

Duna-mellyékének egy Jó-Püspöke volt,

'S midőn azt nem véltük im' közölünk ki hólt.

Hatvannégy elztendőt élt itt e' Világban,
 Majd negyvent töltött el Prédikátorságban,
 Tíz elztendőkig volt Püspökje Megyénknek,
 'S díszére szolgált Ő ez Őr-álló-Széknek.
 Megyénk' száz és hetven Gyülekezetei
 Tudják minéműek voltak érdemei.
 Bődöge, Téth, Dömölk élt Tanításival,
 'S mellettek, sok százan tanáts-adásival.
 Itt Dömölkön fogytig tanítván, — holtában
 Nyugvó-helyét lelle teste a' kriptában,
 Mellyből nyugta után majdan valahára
 Fei élled a' hamva végső trombitára!
 Nyúgodjál az Urban Püspökje Megyénknek,
 Míg végre Lelkessel lakossa léssz Égnek!!!

Selmetzbánya tájjáról 's más részeiből
 is Magyar-Országunk vettünk olly örven-
 detes Leveleket, mellyek, igen termékeny
 áldott elztendővel bíztatnak.

* * *

Gödöllön, három kis mérttföldnyire
Pest Várossától, vagyon egy igen illendő
 árron el-adandó Ház, mellyhez tartozik:
 egy széles, majd nem újj kerítéssel bé-fog-
 laltt, mintegy ezer ölnyi tágasságú udvar;
 két épület, mellynek egyyike áll: öt szo-
 bából, egy konyhából, egy élés-kamará-
 ból, négy lóra és hat tehénre való Istálló-
 ból; továbbá: egy nagy Tímár-műhely-
 ból, a' mellyhez vagynak: 13 Tseres-hor-
 dók, egy újjonnan épültt ízzasztó, és 4
 talpakhoz való kádak, 2 talp-dagasztók
 vagy pátzolók, és egy nagy üst; továb-
 bá: egy újjonnan épültt szín, 6 Lúgosok-
 kal vagy Mész-kádakkal, és 2 sózni való
 kádakkal. A' másik épületben taláztatnak;

egy nagy és egy kisebb szobák, egy tágas konyha, egy jó bortartó mintegy 500 akóra való pintze, zöltség-pintzével egygyütt, egy most épült 40 ölnyi hosszágú szín; — ehez járúl egy szorgalmasan dolgoztatott 2000 ölnyi nagyságú kert, és ahhoz tartozó más Tímár-műhely, a' melly tíz Legényre készült. — Minden, a' ki Tímárságot kíván folytatni, kapva kaphat ezen vételen: mert a' Börnek ki-készítésére igen alkalmas víz folya kereftül az Udvart; igen közel vagynak a' Fő-városok; a' körül belől fekvő helyekenn is hasznos Vásárok esnek: 's azonban, nagyon mérséklett árrát szabta ki még is a' Birtokos, el-adandó jószágának: mellyről bővebben lehet értekezni magánál a' Ház' Birtokossánál *Wimmer* Maternusnál ott helyben, akár *Pesten* ott lévő Bóltjában, a' Hal-piatzon, a' 81-dik szám alatt.

Béts.

Igen nagy meleg vala itt a' múltt Vasárnap, mellynek déluánni óráit a' *Práter* nevű mulató-erdőbenn temérdek sokaság töltötte. Egy vólt a' Nép közzül egy Német-Birodalombéli Pap Úr is: ki a' mint üldögelve szemlélte volna Másokkal egygyütt, a' Sétálókat, Lovaglókat, és Kotsizókat: egyszer tsak le-hanyatlott a' földre. A' zsebjében találtatott kis késsel mindjárt nyitottak eret rajta: de vissza-hozni az életre többé nem lehetett.

Ö Felségének 10-dik Májusi rendelése: hogy a' ki, posta-szekérenn akar ezentúl küldeni ládát vagy akármelly nyalábot: az arra ragasztandó tzédulánn kívül, még egy más tzédulát, vagy Útasító-levelet is adjon által a' Posta-szekeresnek.

Az ide való Evangélikusok ma választának Első Prédikátort *Fock* Úr helyébe, a' ki vissza-hívattatott a' *Dániai Király* Birodalmába.

* * * * *

Mi szabja ki a' Munkák' fel-ofztódásának határait? Ez a' Kérdésünk marada fenn a' múltt postanaponn a' meg-fejtésre.

A' hol reá találtunk a' Munkák' fel-ofztódásának eredetére: ott kell kereskednünk, hogy a' fel-tett Kérdésre is meg-felelhessünk. Ha tserélésre, költsönös-adásra, vásárlásra, vagy kereskedelemre való okos hajlandóság — az az, *mind akarat mind tehetség* — szülte az Emberek között a' Munkák' fel-ofztódását: bizonyosan következik innen, hogy olly mértékben vagynak fel-ofztódva a' Munkák valamelly Emberi-Társaságban: a' millyen mértékben lehet ott gyakorolni a' tserélést vagy kereskedést. Midőn nem reményheti valaki, hogy ez vagy amaz eggyes Munkához látván, annak felesleg való gyümöltseiből, annyi részt adhat el Ő Másoknak: hogy ezek ismét annyit fognak azért

vissza-adni nékie tserében, a' mennyire szükség-e vagy-on Ő nékie: lehetetlen, hogy az ilyen ember, egészen reá szánja magát egy afféle foglalatosságra, melly nem elégséges, az Ő nékie meg-kívántató dolgoknak bé-szerzésére. Vegyünk fel p. o. egy olyan Mesterembert; a' ki meg-tsinálhat egy nap ezer vas-szeget: következésképpenn esztendő alatt, ha tsak 300 napot fordít is munkára, el-készít háromszáz-ezer vas-szeget. Már az ilyen Mesterember, avagy meg-telepedik e', 's egyáltalában a' vas-szeg-tsinálást veszi e' foglalatosságul magának, egy olly vidéken, a' hol egész esztendőben se' adhatna el többet ezer szegnél, melly, tsupán egy napi készítménnyel volna néki? Bizony-nal nem. *Nagy-Britanniát* átallyában véve, lehet mondani, hogy virágzik benne a' kereskedés: mindazáltal *Skótzsiának* hegyes részeit, a' kik újjabban el-járták: azok bizonyítják, hogy el-mentek húsz mértföldet is, míg egy jó-forma Lakatosra; Átsra; 's Kőmívesre akadhattak. Ugyan azon Utazók mondják továbbá, hogy a' melly Famíliák, magános Házakban, vagy kis Helységekben, távol laknak az említett Mesteremberektől: szükségből meg-tanúlnak sok különbkülönbféle aprólék munkálódásokat, mellyekért kétség kívül, más más Személyekhez folyamodnának, ha népes vidékeken volna lakások. — *Pesten és Bu-*

dánn is vagynak már Fiákkerek, a' kik pénzzért kotsinn hordanak ide 's tova akárkit: de koránt sintsenek annyin, mint *Béts*-ben. Úgy nevezett Tragereknek (Tereh-hordóknak) tsak ollyatén Városokban lehet látni egész tzéhit, a' hol fészke vagyō a' kereskedésnek. Mi az oka mind ezeknek? Az: mivel se' *Skótzsiának* puztás részeiben a' Kőművesek, Átsok, Lakatosok, ha sűrűbben laknának; se' a' *Pesti* 's *Budai* Fiákkerek ha arra a' számmra nevedednének mint a' *Bétsiek*; se' a' Tereh-hordók, ha ott formálnának tzéheket magokból, a' hol nints egész dívatyábann a' kereskedés: meg nem élhetnének. Mezőségenn, hogy jobban el-élhesen a' Lakatos: maga tesz minden vas munkát; valamint az Áts is mindenféle fa munkákat. Szekértsínáló; Asztafos; sőt ha a' szükség úgy hozza magával, Mettző is Ez egyfszersmind.

A' mondottaknak egybe summálásából világosan ki-tettzik: hogy a' Haszon az, a' mi ki-fzabja a' Munkák' fel-osztódásának határait. Mentől hasznosabban lehet tserélgetni, adni, venni, vagy kereskedni: annál több ágakra oszol a' munkásság, 's inkább virágzik a' szorgalmatoskodás. — Itt már a' jöhet most kérdésbe: *A' Kereskedésnek nemei között, melyik hasznosabb; a' Szárazon való kereskedés e', vagy pedig a' Vizen való?*